

**DRIFTSNET ØST
DRIFTENS 3 SØJLER,
LEDELSE OG BÆREDYGTIG
DRIFT**

Nana Juul og Mikkel Jungshoved

19. Og 21. November 2024

Program

Mere bæredygtig drift – sæt retning sammen med OB

■ Rammesætning af dagen

Hvem har formelt set hvilke opgaver og ansvar - hvordan hænger det sammen med praksis i jeres organisationer?

■ God Almen Ledelse – udvalgte pointer jf. også hvor vi sluttede sidst den 19. og 21. nov. 2023

- Matcher det praksis hos jer?

Hvordan sætter vi retning sammen og giver OB et overblik til prioritering, så man som ansat har mulighed for at arbejde proaktivt med at tilpasse og forbedre driften/service?

■ ”Driftens tre søjler” – input og erfaringer fra konferencen for organisationsbestyrelser 2024

- Hvordan understøtter I jeres organisations-bestyrelser med ledelsesinformation, prioritering mv.

PAUSE
kl. ca. 11.30

- **Fælles drøftelser - indkredsning af vigtigste udfordringer og ideer til fremtidig handling og løsninger** (kl. 12.00-12.45)
  - Hvordan kan vi blive bedre til at stå sammen på mål for de gode løsninger – også ”når lokummet brænder”?
  - Hvordan kan administrativ ledelse og OB sammen spille afdelingsbestyrelsernes gode
- **Opsamling på dagen inkl. sandwich** (kl. 12.45-13.00)

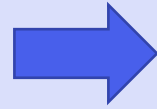
God Almen Ledelse

- hvorfor, hvad og hvordan
- vilkår og rammer for OB's opgaver og ansvar

Hvorfor? - Fordi...

De almene boligorganisationer administrerer **på vegne af beboerne** og løfter et **samfundsansvar**

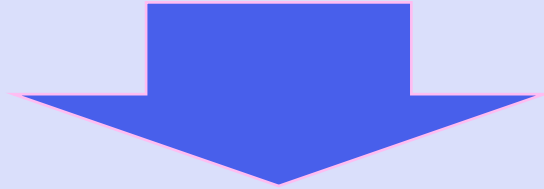

Mange **interessenter** og stort **fokus** på hele den almene boligsektor

God Almen Ledelse er værktøjer, der kan bidrage til, at vi fremstår som troværdig samarbejdspartner

I vores verden ...

~~God selskabsledelse~~

God Almen Ledelse

LAB § 6 e.
Boligorganisationens
ledelse skal **udvise
god ledelsesskik**
og arbejde for at
fremme et
velfungerende
beboerdemokrati.

God Almen Ledelse - for alle

**Det handler om
boligorganisationens
og sektorens
omdømme**

Kan det tåle at
stå på forsiden af
avisen?

God almen ledelse

God Almen Ledelse er den almene boligsektors retningslinjer og anbefalinger om det gode bestyrelsesarbejde for organisationsbestyrelsen og for den administrative ledelse.

WEBSIDEN: [God Almen Ledelse \(bl.dk\)](http://bl.dk)
NYHEDSMAIL: Tilmeld dig [her](#)

Hvad er god almen ledelse?

God Almen Ledelse er den almene boligsektors retningslinjer og anbefalinger om bedste praksis – med plads til fleksibilitet for den enkelte boligorganisation. Her får I anbefalinger om det gode bestyrelsesarbejde – for organisationsbestyrelsen og for den administrative ledelse.

Læs mere

Om God Almen Ledelse

Formålet med God Almen Ledelse er at fastholde og fremme godt bestyrelsesarbejde i de almene boligorganisationer – med bidrag og støtte fra de administrative ledelser.

God Almen Ledelse handler om, hvordan boligorganisationen løser sine opgaver i praksis. God Almen Ledelse er den almene boligsektors retningslinjer og anbefalinger om bedste praksis – med plads til fleksibilitet for den enkelte boligorganisation.

Anbefalingerne følger princippet om "Følg eller forklar". Princippet betyder, at bestyrelsen i den enkelte boligorganisation selv afgør, i hvilket omfang bestyrelsen ønsker at efterleve anbefalingerne.

Følger boligorganisationen ikke en anbefaling, er der ikke tale om et regelbrud. Det er et udtryk for, at bestyrelsen konkret, og af grunde den kan redegøre for, har valgt at handle anderledes end anbefalingen.

Den almene sektor betyder meget for mange menneskers daglige liv. En million mennesker bor i en almen bolig i Danmark. Vi udlejer boligene non-profit. Vi forvalter beboernes penge. Det gør vi ordentligt – og det skal vi blive ved med.

God Almen Ledelse handler om ordentlighed og transparens i organisationens praksis.

Ordentlighed

Gennemsigtighed

Anbefalinger til god ledelsespraksis

"Følg eller forklar"

Afgøringer i God Almen Ledelse

God Almen Ledelse

BL

VIDENSBLAD

Strategi og retning

21. juli 2021

VIDENSBLAD

Renovering og byggeri

07. juli 2021

VIDENSBLAD

Et stærkt beboerdemokrati

07. juli 2021

VIDENSBLAD

Samarbejde og dialog

06. juli 2021

VIDENSBLAD

Organisationsbestyrelsens ansvar

VIDENSBLAD

Effektiv drift og administration

Anbefalinger til bestyrelsens arbejde

VIDENSBLAD

Forbrugervalg til vandselskaber

17. juni 2022

VIDENSBLAD

Forretningsordenen for organisationsbestyrelsen

20. december 2021

VIDENSBLAD

Bestyrelsesvederlag i byggesager

03. juni 2022

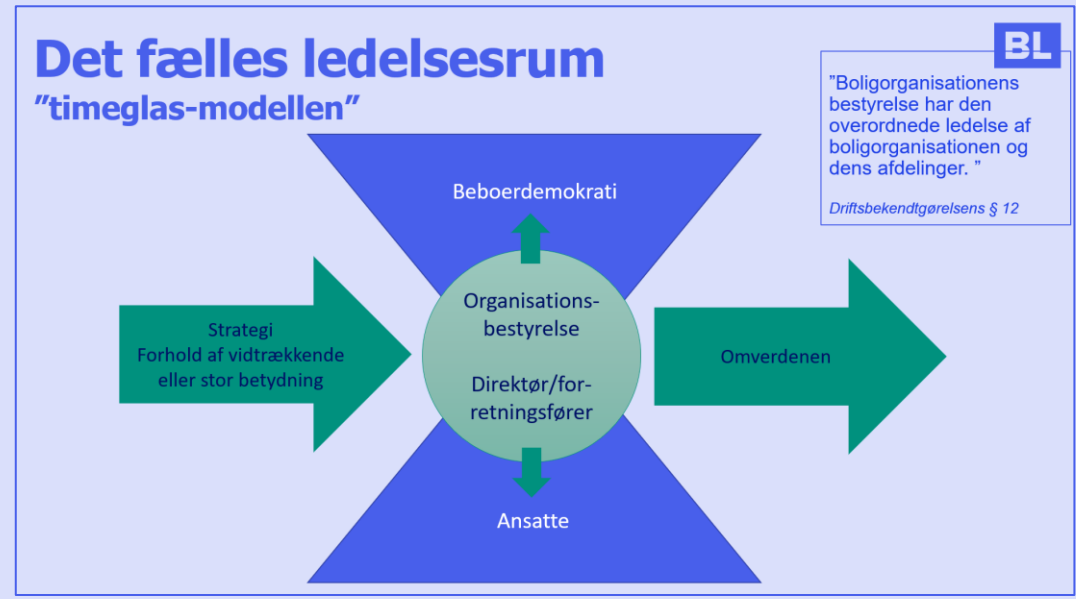

Vores sektors særpræg

- Lovligt
- Understøtter lovens formål og målsætninger
- Indtænker interessenterne
- Tillidsskabende
- Højt informationsniveau
- Ordentlighed
- Åbenhed

- Særlige formål
- Særlige regler
- Særlige interessenter

De formelle rammer

Almene boligorganisationer har som formål at stille passende boliger til rådighed for alle med behov herfor til en rimelig husleje samt at give beboerne indflydelse på egne boforhold

Non-profit

Formelt ansvar

Organisationsbestyrelsen

- ”Boligorganisationens bestyrelse har den overordnede ledelse af boligorganisationen og dens afdelinger. ” (Driftsbekendtgørelsens § 12)
- Bestyrelsen er ansvarlig for driften, herunder for at den organiseres og tilrettelægges effektivt, samt for at udlejning, budgetlægning, regnskabsaflæggelse, lejefastsættelse og den daglige administration sker i overensstemmelse med de regler, der gælder herfor

Har det
økonomiske
og juridiske
ansvar

Fokus på
økonomistyring,
strategisk ledelse -
udvikling og
fremtidssikring af
hele
organisationen

Organisationsbestyrelsens ansvarsområder

Boligorganisationens målsætninger

- Boligorganisationen skal sikre en **forsvarlig og effektiv drift** af boligorganisationen og dens afdelinger, herunder udøve god økonomistyring og egenkontrol og løbende fremme kvalitet og effektivitet.
- Boligorganisationen skal drage omsorg for, at de almene boligafdelinger er **økonomisk og socialt velfungerende** og fysisk fremstår i **god og tidssvarende standard**.
- Boligorganisationen skal i forbindelse med opførelse og renovering m.v. af almene boliger tilstræbe at få **mest mulig værdi for de investerede midler**. Byggeriet skal have en god arkitektonisk, teknisk, sundhedsmæssig og miljø- og energimæssig kvalitet. Omkostninger og husleje skal samtidig holdes på et sådant niveau, at boligerne kan påregnes udlejet efter deres formål.
- Boligorganisationen skal ved udlejning af boliger **tilgodese grupper**, som har vanskeligheder med at skaffe sig en passende bolig på almindelige markedsvilkår. Derudover skal en **varieret beboersammensætning** søges fremmet.
- Boligorganisationens ledelse skal udvise **god ledelsesskik** og arbejde for at fremme **et velfungerende beboerdemokrati**.
- Boligorganisationen og kommunalbestyrelsen skal gennem etablering af **samarbejde og indgåelse af aftaler** arbejde for at realisere lovens formål og målsætninger. Boligorganisationen og kommunalbestyrelsen skal i nødvendigt omfang **koordinere deres indsats** i det enkelte boligområde med andre relevante parter.

God Almen Ledelse

VIDENSBLAD

Strategi og retning

21. juli 2021

VIDENSBLAD

Renovering og byggeri

07. juli 2021

VIDENSBLAD

Et stærkt beboerdemokrati

07. juli 2021

VIDENSBLAD

Samarbejde og dialog

06. juli 2021

VIDENSBLAD

Organisationsbestyrelsens ansvar

06. juli 2021

VIDENSBLAD

Effektiv drift og administration

07. juli 2021

ORGANISATIONSBESTYRELSEN – rolle og ansvar

Den dobbelte ledelsesopgave

Forretning

- Boliger, der kan lejes ud
  - Gode boliger
  - Rimelige huslejer
  - Effektiv drift og administration
  - God service
  - Tilfredse lejere

Forening

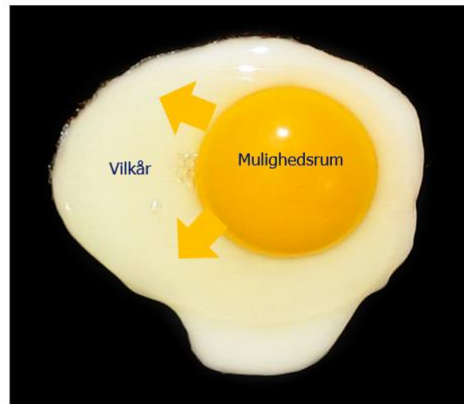
- Beboerdemokrati
  - Indflydelse
  - Opbakning
- Involvering
- Fællesskab
  - Frivillighed
  - Rummelighed

Boligsociale opgaver

Vilkår og handlerum

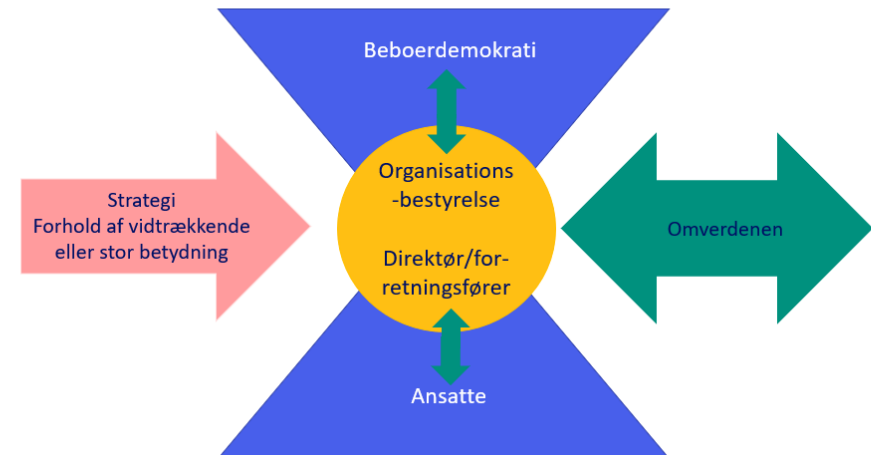
Påvirkning - indflydelse

- Vær obs på, hvad der er henholdsvis vilkår og mulighedsrummet for jeres arbejde
- Bestyrelsen/Boligorganisationen kan ikke ændre vilkårene – men vilkårene kan påvirkes fx gennem politisk interessevaretagelse
- Bestyrelsen kan træffe beslutninger om og gennemføre ændringer (inden for lovens rammer) internt i organisationen
- Boligorganisationen er en forretningsdrevet forening, derfor handler det ikke kun om at påvirke vilkår det handler også om at finde løsninger i mulighedsrummet.

Det fælles ledelsesrum

"timeglas-modellen"

Bestyrelsens generelle ledelsesopgaver

- Fastlægger den strategiske retning for organisationen
- Prioriterer organisationens ressourcer
- Overvåger økonomien
- Repræsenterer organisationen over for omverdenen i forskellige sammenhænge
- Ansætter direktør/indgår aftale med administrationselskab
- Sikrer den demokratiske indflydelse og legitimitet over for beboerne

3 beslutningsorganer

- Repræsentantskabet
- Organisationsbestyrelse
- Afdelingsmøde

Og et samarbejdsorgan:

- Afdelingsbestyrelsen

Tilfredse beboere

Oversigt: Rolle og opgavefordeling

BL

Boligorganisation

Repræsentantskab

Følger ledelsen

- **Øverste myndighed** → godkender vedtægter
- Vælger, fører kontrol med og giver sparring til den politiske ledelse
- Beslutter byggepolitik og administrationsform

Organisationsbestyrelse

Giver retning

- Har det **juridiske og økonomiske ansvar**
- **Politisk ledelse** → politikker, rammer og overordnet organisering
- Strategi (vision, mål og udviklingsinitiativer fx om effektivisering)

Afdelingsbestyrelser

Foreslår

- **Tillidsmand** for alle beboere (fokus på trivsel)
- Tager initiativer og kommer med forslag
- **Kontaktled** → planlægger og koordinerer mellem afdelingen og organisationen

Administration og driftspersonale

Udfører

- Yder beboerservice
- Renholder
- Vedligeholder

Direktør

Driftsleder

Leder og kvalificerer

- Har **personaleansvar** (leder og fordeler i forhold til de ansatte)
- Har **ansvar** for den daglige drift (herunder organisering, indkøb, håndværkere)
- **Kvalificerer** forslag → relevant faglig viden
- **Iværksætter** inden for de aftalte rammer
- **Følger op**, sikrer fremdrift og dokumentation af resultater
- Orienterer om udfordringer og muligheder

OBS
kasketforvirring

**HVORDAN MATCHER DEN
FORMELLE OPGAVER OG
ANSVARSFORDELING PRAKSIS
I DIN ORGANISATION?**

***HVIS I OPLEVER UKLARHEDER, HVOR
STORT ER PROBLEMET SÅ?
(SKALA 1-5)***

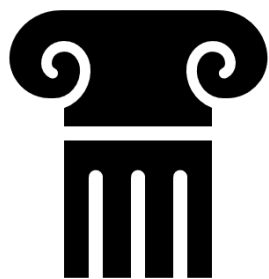
- Hvorfor opstår der rolleforvirring?
- Hvad gør I for at hjælpe til at skabe mere klarhed og større forståelse?

”DRIFTENS TRE SØJLER”

– INPUT OG ERFARINGER FRA
KONFERENCEN FOR
ORGANISATIONSBESTYRELSER 2024

Driftens tre søjler

”Over”

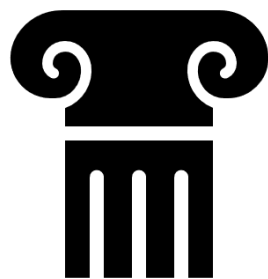
Indkøbsaftaler
Samarbejdspartnere
Mærkninger

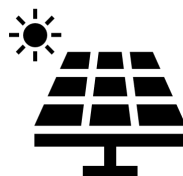
Henlæggelsesstrategi

Ledelsesstrategier
Arbejds miljø
Brug af ressourcer

”Inde”

Energiforbrug
Isolering

Vedligeholdelse
Håndtering af slid
Digitalisering

Beboeradfærd
Beboerdemokratiet

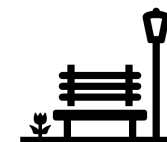
”Ude”

Biodiversitet
Planteliv

Maskiner,
El-ladestandere
Sprøjtemidler
Arbejdsgange

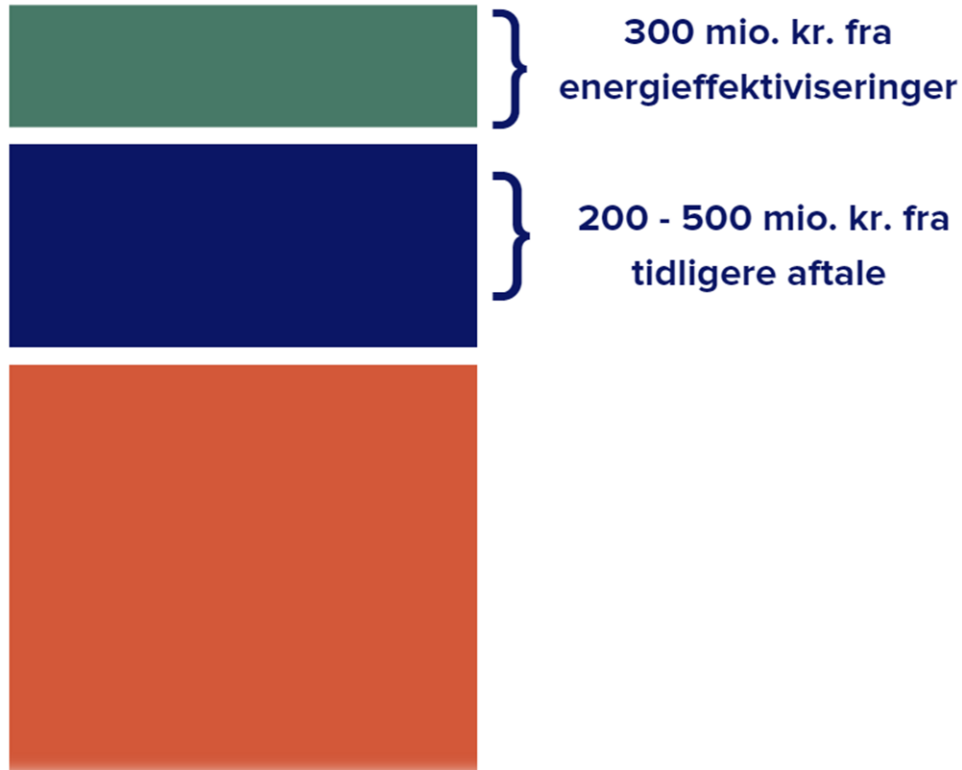
Belysning
Fælles arealer
Renovation

Bæredygtig drift og vedligehold

- Fokus på byg
- Driften er det vigtigste – uden drift ingen almene boliger
- Bæredygtig drift og effektiv drift er ikke hinandens modsætninger
- Der skal sættes retning både inde, ude og over
- Roller og ansvar

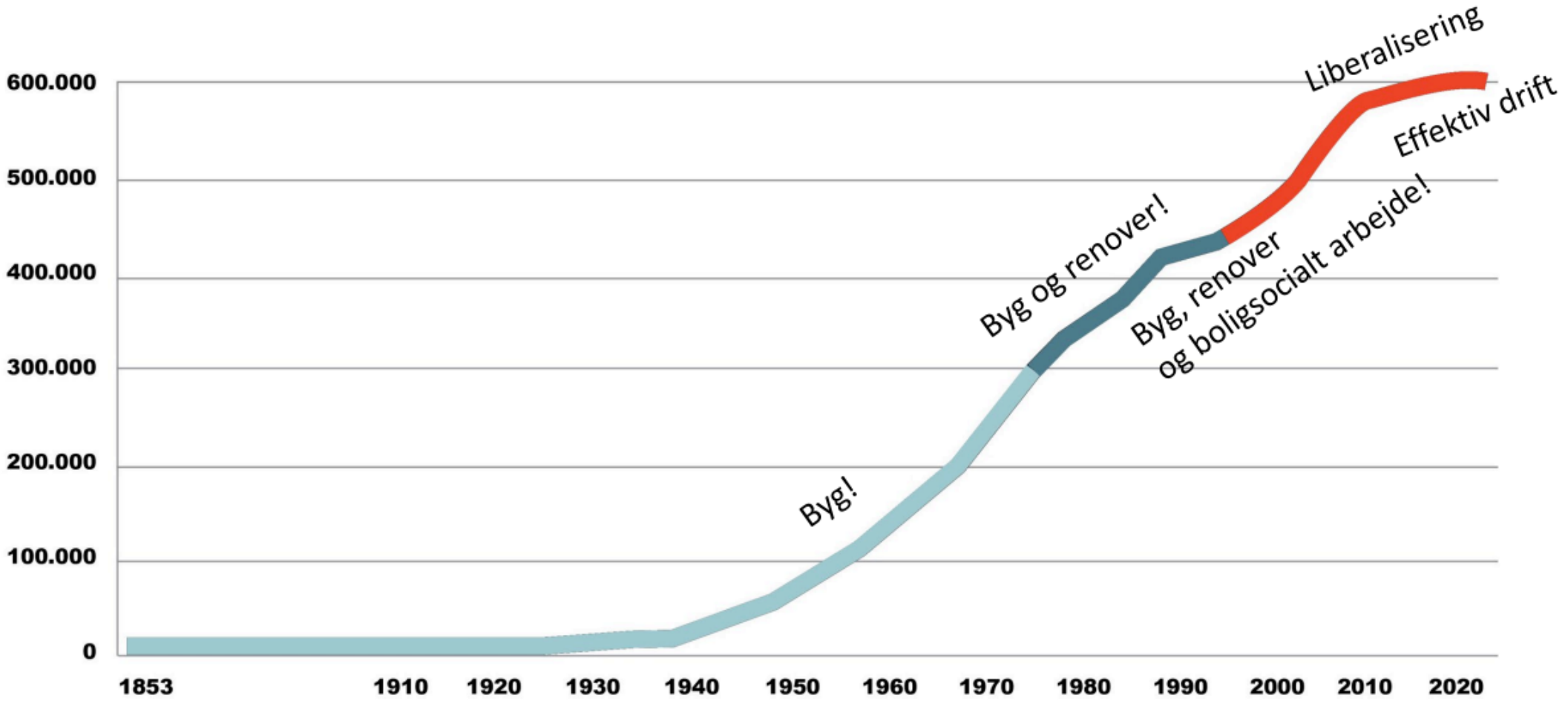
Nyt effektiviseringsmåltal

1,8 mia. kr.

- Ny kollektiv målsætning
- Mereeffektiviseringen fra tidligere aftale modregnes
- Særskilt bidrag fra energieffektiviseringer
- Særligt fokus på afdelinger med lav effektivisering (20 pct.)
- Indkøb, bedre tilsyn
- Lokal forankring efter 2026

Men historisk har sektoren været en byggebranche

Driften er klimaets helte – I er klimaets Superhelte

- Hvis vi drifter intelligent
- Hvis vi vedligeholder rettidig frem for havaribaseret vedligehold
- Bedre energiledelse
- Biodiversitet
- Robotter, digitalisering og brug af kunstig intelligens
- Samskabelse med beboerne
- Genbrug og upcycling

Ovenover

Hvorfor indkøb?

- Indkøb fordi potentialet for besparelser mange steder stadig er stort
- Og fordi vi har et ansvar for at gøre det rigtigt når vi køber ind for andres penge
- De økonomiske analyser der er udarbejdet de sidste 5 år i udvalgte organisationer viser et stort potentiale mange steder
- Slut med laksesider, fodboldbilletter og rødvin

Indkøb

- Socialt indkøb
- Bæredygtigt indkøb
- Lokalt Indkøb
- Eller....?

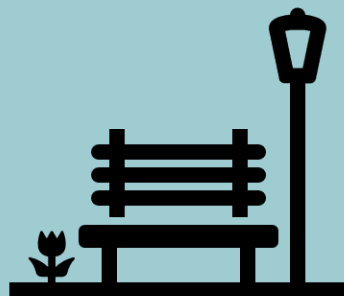

Henlæggelser

- De rette henlæggelser
- Sikre at bygninger er vedligeholdt også i fremtiden
- Kravet er at der er afsat til 30 års PPV

Udenfor

HVORFOR TALER VI OM BIODIVERSITET?

DR

Ny rapport viser, hvor skidt naturen har det i Europa: I Danmark er det særligt slemt

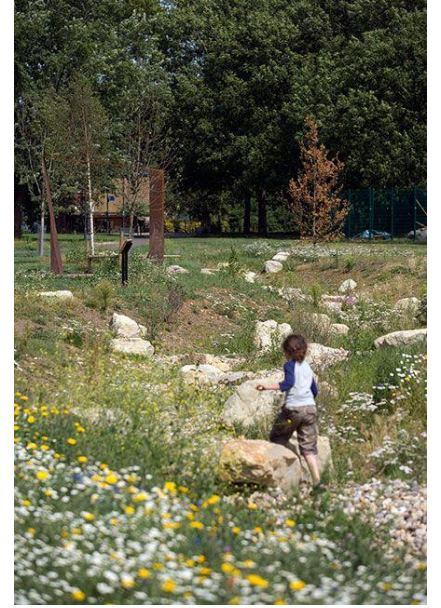
Danmark er blandt de tre lande, som har de dårligste levesteder for naturen.

SAMFUND - 9. sep. 2020 - 23.28

B.T.

WWF: Bestanden af vilde dyr er skrumpet 68 procent siden 1970

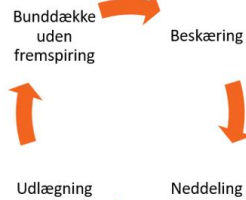

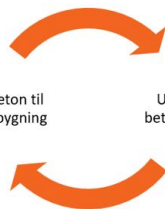
Hvad er cirkulær og bæredygtig drift

- Når man genbruger materialer
- Undgår transport ud af og ind i området
- CO² besparelse
- Upcycling af materialer

Knust beton til bundopbygning

Udskift betonfliser

CIVICA

Ejerskab i afdelingerne

CIVICA

Serviceaftale på pasning af de grønne områder for afd. 17 Elmelunden

Serviceaftalen er en overordnet beskrivelse af hvilke opgaver, der udføres i de grønne områder i afdelingen af driftsområdets ejendomsfunktionærer.

Serviceaftalen er opdelt i grupper efter hvilke elementer det omhandler. Det er f.eks. græs, buske, træer osv. Ud for hvert element er der et billede som sammen med elementbeskrivelsen fortæller hvad punktet omhandler, så man hurtigt kan danne sig et overblik over hvad punktet omhandler.

Til hvert punkt er der underpunkter som kort fortæller om nogle af de ydelser der leveres.

Brugsplæne -Græs

- Græshøjden er fra 4 cm til maks. 10 cm.
- Omkring træstammer, inventar og faste elementer er græshøjden maks. 15 cm
- Kanter mod bede og/eller belægninger skæres 1 gang årligt, så de fremstår rette og ensartede.

Naturgræs og skråninger

- Græsset slåes 1 gang i ca. 10 cm højde med knusende udstyr eller med skærende udstyr.
- Slåningen foretages primo september.

Prydbuske

- Prydbuskene beskæres med 2 års interval/turnus af hensyn til blomstring, størrelse, vækstform og art.
- Ukrudt bekæmpes manuelt 6 gange årligt jævnt fordelt i vækstsæson.
- Prydbuskene nedskæres med 3-5 års interval.

Prydbuske - formklippede stedsgrønne

- De stedsgrønne prydbuske faconklippes 1 gang årligt, i det sene forår.
- Ukrudt bekæmpes manuelt 6 gange årligt jævnt fordelt i vækstsæson.

Bunddækkende buske

- Bunddækkende buske klippes 1 gang årligt
- Bunddækkende buske nedskæres hver 3. år

Busket - sammenhængende plantning af buske

- Frirumsbeskæring 1 gang årligt
- Ukrudt bekæmpes manuelt 4 gange årligt jævnt fordelt

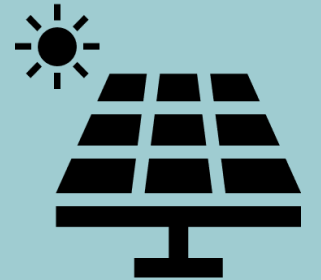
CIVICA

Hvad nu hvis...

- Biodiversitet
- Beboerinddragelse
- Skadedyrsbekæmpelse

Indenfor

**Der skal være
plads til
mangfoldighed**

Genbrug af gamle snedker køkkener ikke mindst

SENESTE NYT INDLAND UDLAND PENGE POLITIK **REGIONALT** VEJRET TRAFIKMELDINGER

DR.DK DRTV DR LYD

SJÆLLAND

Genbrugskøkkener hitter: Både billigt og bæredygtigt

Den Blå Avis og GulogGratis har registreret en stigning i antallet af køkkenannoncer på mellem 20 og 30 procent fra 2019 til 2020.

Det er køkkener som dette, Mikael Hansen og hans folk kan sende videre til Sjælland. Fotos: Steffen Nielsen og Enemærker & Petersen

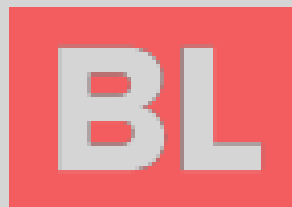
UGEAVISEN ODENSE

Gamle køkkener fra skimmelramte boliger går som varmt brød i København: - Han var ved at falde bagover, da han så det

Omkring 100 køkkener i de nedrivningsdømte boliger i Åhaven i Dyrup skulle bare have været splittet ad og kasseret. I stedet får de nu nyt liv i københavnerlejligheder og sjællandske sommerhuse, hvor de gamle køkkener er i høj kurs.

Tømning af dødsboer samarbejde med KFUM

- Ny start for tidligere indsatte og veteraner
- Arbejdsløshed og manglende hjem
- Ny start

Opsamling roller, muligheder og ansvar

- OBs rolle – sætte retning i forhold til Indkøb, bæredygtighed og energibesparelser - strategien
- Afdelingerne, man kan arbejde med bæredygtighedsprojekter, alt fra opsætning af fuglekasser, højbede, frugttræer og bistader
- Ansatte skal understøtte med alt fra data og tal til OB samt muligheder for at gennemføre projekterne ude i afdelingerne
- Sæt nogle realistisk mål
- Sikre driften og administration har mandat til handle
- Bæredygtig drift og effektiv drift er ikke hinandens modsætninger
- Driften skal have en retning/strategi – både udenfor, indenfor og ovenover

OBs feedback til os

- Mange har gjort sig gode overvejelser om, strategi
- De kendte deres rolle
- Mange organisationer havde en indkøbspolitik
- Mange vil gerne sætte retning
- Træffe beslutninger også de upopulære
- Hvorfor skal vi henlægge når vi har sparet op

Hvordan understøtter I jeres organisationsbestyrelser med ledelsesinformation, input til prioritering mv.

Driftens tre søjler

"Over"

Indkøbsaftaler
Samarbejdspartnere
Mærkninger

Henlæggelsesstrategi

Ledelsesstrategier
Arbejds miljø
Brug af ressourcer

"Inde"

Energiforbrug
Isolering

Vedligeholdelse
Håndtering af slid
Digitalisering

Beboeradfærd
Beboerdemokratiet

"Ude"

Biodiversitet
Planteliv

Maskiner,
El-ladestandere
Sprøjtemidler
Arbejdsgange

Belysning
Fælles arealer
Renovation

PAUSE

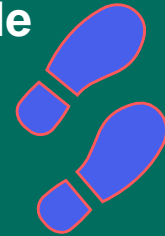

indkredsning af vigtigste udfordringer og ideer til fremtidig handling og løsninger

Hvordan kan vi blive bedre til at stå sammen på mål for de gode løsninger – også "når lokummet brænder"?

Hvordan kan administrativ ledelse og OB sammen spille afdelingsbestyrelsernes gode?

De kommende møder

- EFFA-møder om AlmenKompass/ESG og det nye Dashboard hvor i bla. kan hente data for bæredygtighed i driften etc. som kan bruges i forhold til at levere data og info til OB - Middelfart, Aarhus, København og Aalborg
- DriftsNet møder 2025, datoer sendes ud snart, hvis i har ønsker emner så sende dem til mig snart.

Tak for jeres engagement

**SLIDES DER EVT.
KAN TRÆKKES
IND I
NETVÆRKS MØD
ET**

**HVOR
INTERESSERET ER
JERES AFDELINGS-
BESTYRELSE I AT
UNDERSTØTTE
MERE BÆREDYGTIG
DRIFT I OMRÅDET?**

Afdelingsbestyrelsens 5 bud

1: Du er valgt til at udvikle og styrke afdelingen efter beboernes ønsker og til at bidrage til et levende beboerdemokrati.

2: Du er tillidsmand for alle beboerne i din afdeling – også for de unge, børnefamilierne, de ældre, de psykisk og fysisk handicappede, de nye og de gamle danskere. Du skal altså søge løsninger, der tager højde for de til tider forskellige interesser, der er i din afdeling.

3: Du er beboernes kontakttled til organisationsbestyrelsen og administrationen.

4: Du er igangsætter – f.eks. af aktiviteter i din afdeling – og skal ikke nødvendigvis udføre alle de praktiske opgaver selv.

5: Du skal vide (og vise), at andre beboeres holdninger og meninger er lige så meget værd som dine og afdelingsbestyrelsens

Mange roller som beboerdemokrat

- Tillidsperson
- Inspirator
- Igangsætter
- Initiativtager
- Kontaktperson
- Planlægger
- Formidler
- Kulturbærer
- Trivselsambassadør
- Kontrollant
- Andet?

Alle roller er knyttet sammen med formelle og uformelle forventninger og opgaver

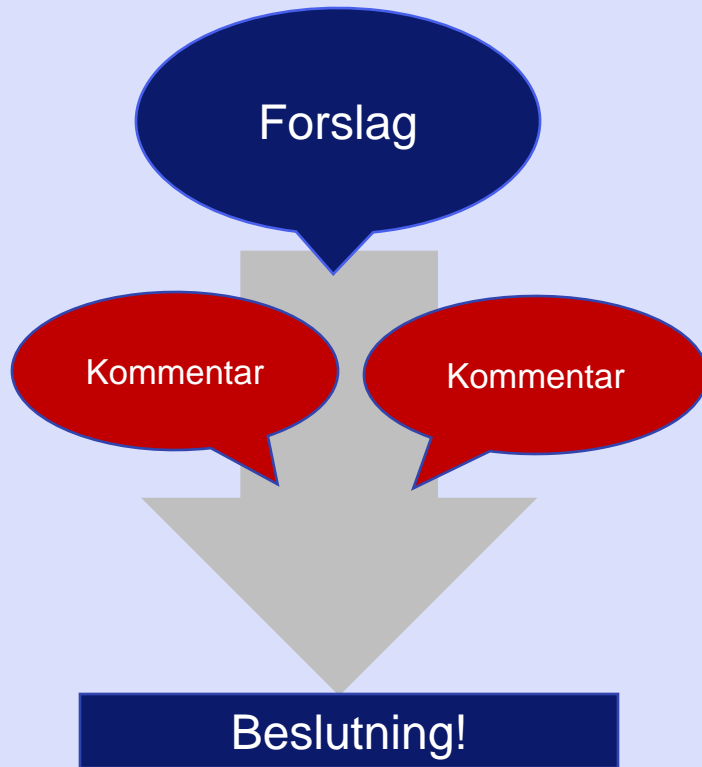
Forståelse af rollen har betydning for, hvordan I griber jeres opgaver an

Tænk over:

- Hvordan vil I helst selv opfattes?
- Hvordan opfatter andre jer?

De formelle møder

("referat-møderne")

Dialogmøder

BL

Biodiversitet

- fra "grimt" til "hvordan gør vi det"?

BL

DANMARKS
ALMENE
BOLIGER

På Københavns Universitet forsker man i mental sundhed, og forskning peger på, at der særligt er tre faktorer, der har betydning i forhold til at styrke den mentale sundhed:

- At vi gør noget aktivt
- At vi gør noget sammen
- At vi gør noget meningsfuldt

Ifølge FN's "Verdensmål 15" skal Danmark handle øjeblikkeligt for at stoppe tabet af biodiversitet og reducere forringelsen af naturlige levesteder. Den almene boligsektor råder over store udendørsarealer og har gode muligheder for at invitere bynaturen ind i de almene boligområder.

11/08/2020 ■ ARKITEKTUR

Bierne og blomsterne skal ud i de almene afdelinger

[Bierne og blomsterne skal ud i de almene afdelinger](#)

23/01/2023 ■ ENERGI OG KLIMA

Det skal være nemt at skabe vild natur

[Det skal være nemt at skabe vild natur](#)

almennet.dk/udviklingsprojekter/q-v/vilde-boligomraader/

SE SIDE 11 I "VILDE BOLIGOMRÅDER

Blomstrende planter

Urterigt græsareal

Grupper af træer og krat

Grene, kviste og kvashegn

Træstammer og gamle træer

Sten og jord

Vand

Redekasser og insekthoteller

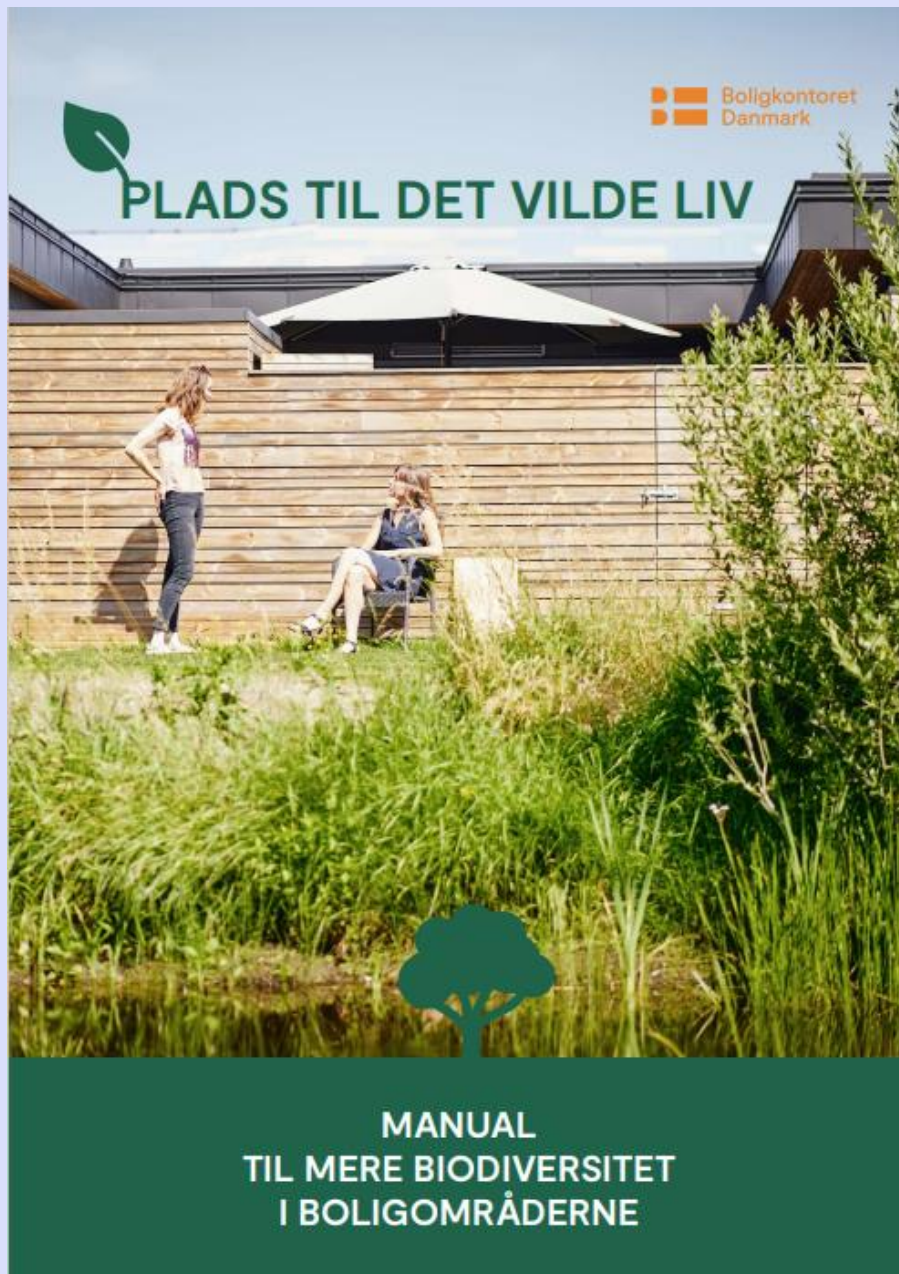
29/06/2022 ■ BOLIGORGANISATIONER

3 gode råd: Sådan kommer I godt i gang med biodiversitet

1. Fortæl de gode historier fra afdelingerne
2. Gør det nemt
3. Vis politisk vilje og bak op i administrationen

Claus Langkjær, Civica

[3 gode råd: Sådan kommer I godt i gang med biodiversitet](#)

[manual_biodiversitet_v2_web.pdf](#)

KOM GODT I GANG – TAG ET SKRIDT AD GANGEN

Det første skridt er ofte det sværeste. Begynd med en enkelt og enkel indsats, som I synes virker rigtig hos jer. Når du bladrer manualen igennem, så vælg det, som er overkommeligt, og som du bliver nysgerrig på at prøve af. Den videre proces kan afhænge af, om du er beboer, arbejder i driften eller

er repræsentant i beboerdemokratiet. Det afhænger også af, om det skal være i egen have eller på fællesarealerne.

Nedenfor er beskrevet tre typiske veje fra idé til udførelse af 'vilde tiltag'.

	Beboer	Bestyrelse	Drift
IDÉ	<p>Hvis du har din egen have, kan du frit tage hul på de 'vilde tiltag' og derfra inspirere andre til at gøre det samme.</p> <p>For at komme i gang på fællesområderne skal du kontakte afdelingsbestyrelsen eller stille et forslag på afdelingsmødet for at få opbakning til nye 'vilde tiltag' på fællesarealerne.</p>	<p>Tag idéen op i bestyrelsen og planlæg, hvordan beboerne og driften bedst involveres. Nedsæt evt. en arbejdsgruppe på næste afdelingsmøde, der kan præcisere idéen og evt. stille forslag på afdelingsmødet.</p>	<p>Gennemgå den eksisterende drift og pleje og beskriv, hvad der kan ændres inden for de eksisterende rammer. Drøft dette med afdelingsbestyrelsen og aftal eventuelt med afdelingsbestyrelsen at afprøve forskellige drifts-tiltag over en periode, som efterfølgende kan evalueres. Lav en plan for, hvilke områder der kan forandres for at fremme biodiversitet. Undersøg muligheder for finansiering sammen med afdelingsbestyrelsen.</p>
Undersøg eksisterende natur og potentiale			
PLAN		<p>Bestyrelsen eller arbejdsgruppen laver plan for vilde tiltag.</p>	<p>Få udarbejdet en naturbaseret drift- og plejeplan, der beskriver ændringer i drift. For ændringer/nyanlæg i udearealer laves en landskabsplan, der kan vedtages af beboerdemokratiet.</p>
VILDE TILTAG	<p>Start i det små! Lav tiltag i din have og fortæl andre om det. Lav fx en lokal plantebyttedag.</p>	<p>Vilde tiltag kan udføres af driften, professionelle og/eller på en beboer-biodiversitetsdag, hvor tiltag planlagt af arbejdsgruppen udføres i fællesskab.</p>	<p>Implementer de nye planer og fortæl beboere om formålet med ændringer i driften. Både mundtligt, med skilte og nyhedsbreve/opslag fysisk og via sociale medier.</p>